

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛЬЩІ
УНІВЕРСИТЕТ ЖЕШОВСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛЬЩІ
УНІВЕРСИТЕТ ЖЕШОВСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

Електронний збірник матеріалів

**Міжнародної науково-практичної
конференції (з онлайн включенням)**

**«Модернізація освіти та соціальної
роботи в контексті глобальних
викликів»**

6 червня 2023 року

Рівне – 2023

Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів: електронний збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (з онлайн включенням). Рівне: РДГУ. 2023. 189 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 22 червня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (з онлайн включенням) «Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів».

ЗМІСТ

Білик В. В., Озеран С. А. Елементи та чинники управління кадровим потенціалом.....	7
Yovk O. I. Key elements of CLIL-methodology.....	11
Глінчук Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до створення здоров'язберігального й безпечного освітнього середовища в контексті сучасних викликів	17
Гойда Н. Г., Баранніков К. В. Особливості забезпечення населення України хоспісною допомогою та реабілітаційними послугами в довоєнний період.....	22
Дубич К. В. Моделі вдосконалення забезпечення соціальними послугами територіальних громад в Україні в післявоєнний період.....	28
Михальчук В. М. Кадрове забезпечення як умова ефективності функціонування системи соціального захисту населення України у довоєнний та післявоєнний періоди.....	37
Пелех Ю. В., Матвійчук А. В. Ціннісний інтелект як засіб інсталяції теоретичної аксіології.....	42
Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Когнітивний аспект як складова професійної підготовки майбутнього педагога.....	49
Сбруєва А. А. Альянси європейських університетів: досвід розвитку міжнародних стратегічних інституційних партнерств	55
Данилюк К. В. Особливості забезпечення реабілітаційними послугами населення України після війни.....	60
Левчук І. Б. Арт-терапевтичні методики театрального мистецтва в роботі соціального працівника / соціального педагога / психолога.....	65

Nagornova A., Nagornova S. Crisis center social work in Japan: the problem of domestic violence against women.....	72
Нечипорук Л. І. Надання соціальних послуг в умовах надзвичайних ситуацій.....	76
Оксенюк О. В. Реалізація соціально-педагогічної діяльності щодо дітей із сімей трудових мігрантів.....	80
Остапчук М. В. Проблеми діагностики соціальним педагогом обдарованої дитини.....	85
Петрук Л. П. Динаміка розвитку уявлень молоді про виховні ідеали сьогодення.....	91
Рашидова С. С. Основні тенденції виховання молодого покоління в сучасній Україні.....	97
Серьогіна Н. О., Голубчиков М. В. Розвиток системи соціальної роботи: міжнародний досвід та вітчизняна практика.....	101
Shamsutdinova-Lebedyuk T. N. Modern trends and challenges of Ukrainian higher education in teaching social disciplines.....	108
Шліхта Г. О. Значення цінностей у структурі аксіологічної компетентності у фаховій діяльності ІТ-фахівця	112
Гнатенко Т. С. Підготовка фахівців фармацевтичної галузі України в умовах євроінтеграції.....	117
Лисенко Н. В. Компетентнісний підхід в системі підготовки майбутніх фармацевтів.....	123
Філоненко Р. С. Інклюзія в освітньому процесі як одна із форм соціалізації дитини з особливими освітніми потребами.....	129
Попова К. В. Полікультурний підхід осягнення історії в закладі загальної середньої освіти.....	133

Товт О. О. Сучасні тенденції теорії і методики виховання в поєднанні з невербальною комунікацією.....	137
Чу Їн Китайсько-європейське партнерство у вищій освіті: досягнення та виклики.....	141
Shamsutdinova M.-S. B. Axiopedagogical conditions for the formation of professional competencies in future foreign language specialists.....	147
Шульгач М. І. Науково-методичний доробок З. Шевців у підготовці фахівців до роботи в інклюзивному середовищі.....	152
Яремович М. А. Особливості формування громадянської солідарності у майбутніх учителів початкових класів НУШ в умовах академічної мобільності.....	156
Васерук І. Г., Галатюк М. Ю. Медіакультура в системі цінностей майбутніх фахівців соціальної роботи.....	160
Козій В. В. Сутність та роль комунікацій в освітній організації.....	164
Семенчук І. Ю. Акмеологічний підхід до управління закладом загальної середньої освіти.....	168
Shcherbukha R. H., Vovk O. I. Foreign language acquisition: major methods and models.....	173
Рашидов С. Ф. Мілітаризація російської системи освіти за умов збройної агресії проти України.....	180
Левко О. Психолого-педагогічний супровід професійного становлення і розвитку майбутніх стоматологів.....	183

ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ОСЯГНЕННЯ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Попова К. В.,

здобувачка ступеня доктор філософії,
Рівненський державний гуманітарний університет,
вчителька історії Рівненського ліцею № 19,
м. Рівне, Україна

Авторкою розкривається полікультурний підхід осягнення історії в закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО); визначається роль шкільного підручника в реалізації вищезазначеного підходу.

Autor ujawnia wielokulturowe podejście do rozumienia historii w szkole średniej; określa się rolę podręcznika szkolnego w realizacji powyższego podejścia.

The author reveals a multicultural approach to understanding history in a secondary school; the role of the school textbook in the implementation of the above-mentioned approach is determined.

Сучасна вітчизняна історична освіта вже далека від тих концептуальних засад, які використовувалися в часи постання України як суверенної держави. Серед теоретичних засад, які зайняли помітне місце в ній, – історія повсякдення, гендерні студії тощо. Набув популярності й полікультурний підхід, який є предметом представлених нижче роздумів.

Зосередження уваги на ньому спонукає визначення сутності останнього. Поняттям «підхід» у педагогіці, згідно П. Сікорського, означається «...визначення головних компонентів в освітньому процесі, вирішення яких дозволить досягати оптимальних результатів у навчанні,

вихованні та розвитку суб'єктів учіння, і концентрація науково-педагогічних зусиль для їх реалізації» [4, с. 97].

Використання запропонованого вченим визначення спонукає стверджувати: полікультурний підхід – це така стратегія організації та реалізації освітнього процесу, який, завдяки фіксації процесу пізнання на конкретному ракурсі життєдіяльності індивідів і соціальних груп, має за мету формування тих цінностей, світоглядних установок учнів/учениць, які сприятимуть усталенню в їхній свідомості принципу толерантності, сприйняттю ними культурних стандартів, цінностей, поведінкових норм Інших, їхніх культурних надбань як здобутку спільної скарбниці людства й забезпечать вплив такого алгоритму світосприйняття на поведінку здобувачів освіти в світі відмінностей.

Серед різних інструментів, які використовуються задля досягнення означеної мети в освітньому процесі, надзвичайно важливу роль відіграє підручник. Адже він є дієвим засобом впливу на свідомість його суб'єктів, формування / коригування ціннісних установок здобувачів освіти. Навіть у реаліях життєдіяльності підлітків у час цифрових технологій, глобалізованого світу навчальна література залишається вагомим інструментом впливу на свідомість як учнів, так і їхніх батьків. Це судження є особливо важливим, коли йдеться про формування суспільної історичної свідомості [5, с. 105].

Керуючись цими міркуваннями, визначаємо знакову роль шкільного підручника у реалізації будь-якого підходу, який реалізовується в плині навчально-виховного процесу здобувачів освіти. Тим часом прикметник «полікультурний» у словосполученні «полікультурний підхід» визначає фокус уваги, конкретизує його «простір» у широкому лоні ракурсів пізнання минувшини (соціально-

економічний та політичний розвиток, історія повсякдення тощо). Полікультурний підхід зосереджує увагу на соціальних групах, члени яких об'єднані тими цінностями й переконаннями, котрі зросли на ґрунті релігії, соціальних інститутах, що їх об'єднують. Відтак суспільний простір полікультурного підходу звужується до певних «кордонів», конкретизується. Важливою складовою його втілення в процесі вивчення історії є осягнення здобувачами освіти інтелектуальних і матеріальних надбань конкретних соціальних груп (етноконфесійних спільнот, представників різних цивілізацій), що забезпечується в різний спосіб. Зокрема – завдяки рефлексіям учнів/учениць на представлений у шкільних підручниках матеріал, який відібраний їх авторами на замовлення держави, котре представлене в затверджених МОН навчальних програмах.

Відмова від представлення здобувачам освіти історії в проєкціях політичного та соціально-економічного просторів буття як домінуючих – одна із заporук успішної реалізації полікультурного підходу. Сучасні дослідники все частіше наполягають на тому, що освітній процес у ЗЗСО має контрастніше представляти позаекономічні проєкції минулого. Так, О. Івашко та С. Когут стверджують: віддати належне в процесі навчання діалогу культур у просторі й часі – шлях до усвідомлення його суб'єктами культурної багатогранності світу [2]. Тим часом окремі вчені, як-от О. Дубовик, наголошують на тому, що полікультурний підхід сприятиме відмові від етноцентризму. На її думку, використання культурного релятивізму створює передумови для «...вивчення цінностей іншої культури у зіставленні із загальною системою цінностей. За такого підходу людина спроможна зрозуміти, що кожна цінність, кожне вірування мають сенс та право на існування...» [1]. Схожими є міркування В. Леган: покликаючись до однієї з

декларацій ЮНЕСКО («Декларація Мехіко з політики в галузі культури»), вона наголошує на суспільному значенні такого твердження: «Всі культури становлять єдине ціле в загальній спадкоємності людини. Культурна самобутність народу оновлюється і збагачується в результаті контактів із традиціями і цінностями інших народів» [3].

Таким чином, застосування полікультурного підходу в освітньому процесі сприяє гуманізації процесу пізнання. Він є засобом представлення здобувачам освіти світу відмінностей, а, відтак, наближає вітчизняну школу до тих стандартів, які сповідаються освітянами Заходу.

Література

1. Дубовик О. Формування полікультурної компетенції майбутніх спеціалістів (теоретико-методологічний аспект). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/6894/1/paragraf.pdf>
2. Івашко О., Когут С. Полікультурна освіта на Україні: вибрані проблеми термінології. URL: <http://dlibra.bg.ajd.czest.pl:8080/Content/2625/133.pdf>
3. Леган В. До питання полікультурної освіти. URL: <http://surl.li/gbvbf>
4. Сікорський П. Основні педагогічні підходи та їх вплив на формування навчальних технологій. *Освітні обрії*. 2021. № 1 (52). С. 96–100.
5. Удод О. Шкільний підручник як історіографічне явище. *Шкільна історія очима істориків-науковців. Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України*. Упорядкування та редакція Наталі Яковенко. К., 2008. С. 104–113.

НАУКОВЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ (З ОНЛАЙН ВКЛЮЧЕННЯМ)**

**«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ
ВИКЛИКІВ»**

6 червня 2023 року

Адреса:

Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра теорії і методики виховання
вул. Пластова, 31, м. Рівне, Рівненська обл., 33000
тел. (0362)63-33-34